نیمه اول
۱۳۳۸

ایران من

صفحه ۱۶ ■ سال بیست و ششم ■ شماره ۷۴۳۴ ■ پنجشنبه ■ ۱۳شهریور۱۳۹۹ ■ ۱۴ محرم ۱۴۴۲ ■ ایران قرن شصت و هفت

صابون رختشوئی گلنار

با یک صابون رختشویی گلنار یک کوه رخت شسته می شود. صابون رختشویی گلنار، پر کف، ارزان و با دوام.

چرخ خیاطی ژوکی

زیبایی لباس شما وقتی به حد کمال می رسد که با چرخ خیاطی ژوکی دوخته شده باشد. از نمایندگان فروش ژوکی در تهران و شهرستانها خریداری فرمایید.

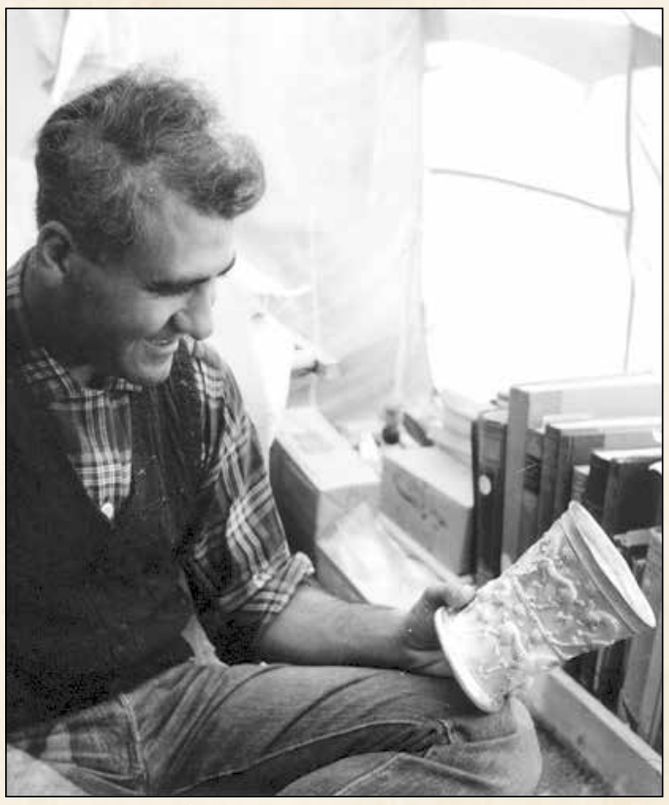
شروع کاوش‌های علمی باستان شناسان ایرانی

تأسیس مؤسسه باستان‌شناسی دانشگاه تهران

فرزانه قبادی/ از ابتدای تأسیس دانشگاه تهران، رشته باستان‌شناسی یکی از ۵ رشته اصلی دانشکده ادبیات در مقطع لیسانس بود. عزت‌الله نگهبان یکی از دانشجویان این رشته بود که در سال ۱۳۲۸ فارغ‌التحصیل شد. کسی که بسیاری او را «پدر باستان‌شناسی ایران» می‌دانند. نگهبان برای ادامه تحصیل در این رشته به امریکا رفت و در دانشگاه شیکاگو مشغول تحصیل شد و پس از بازگشت از امریکا با حمایت‌های کلنل علینقی وزیری که آن روزها صاحب کرسی باستان‌شناسی در دانشگاه تهران بود، در سال ۱۳۳۶ به‌عنوان دانشیار پایه یک در دانشگاه تهران استخدام شد.

نگهبان در رابطه با وضعیت رشته باستان‌شناسی در آن مقطع زمانی که پس از سال‌ها دوباره به دانشگاه تهران باز گشته بود، می‌نویسد: «وضعیت رشته باستان‌شناسی از نظر اعتبار و حیثیت به قدری پایین آمده بود که وقتی از استادان این رشته، از جمله خود من، سؤال می‌شد که در کدام قسمت دانشگاه مشغول تدریس هستیم، عموماً به پاسخ «در دانشکده ادبیات» اکتفا نموده و از اظهار رشته باستان‌شناسی به علت این وضع ناگوار خودداری می گردید. وجود دانشجویانی که کارمندان دولت بودند و فقط برای دریافت لیسانس و نه کسب علم باستان‌شناسی به این رشته روی آورده بودند، روز به روز سطح و کیفیت تحصیلات باستان‌شناسی را پایین می آورد.» نگهبان با دیدن این وضعیت تلاش کرد تا تکالیف عملی برای دانشجویان خود تعریف کند، اقدامی که معتقد بود: «این تنها چاره‌ای بود که می توانست باستان‌شناسی کشور را از این وضعیت سخیف نجات داده و دانشجویان با تجربه‌ای را برای سازمان باستان‌شناسی تربیت کند و بتدریج وضعیت این سازمان را هم بهبود بخشد.» در همین شرایط عزت‌الله نگهبان ایده تأسیس مؤسسه باستان‌شناسی دانشگاه تهران را با هدف انجام تحقیقات علمی دانشجویان با وزیری مطرح کرد. ایده او با موافقت وزیری و علی‌اکبر سیاسی رئیس دانشکده ادبیات روبه‌رو شد، اما مشکل تأمین بودجه مؤسسه بود. با پیگیری‌های نگهبان و حمایت وزیری این موضوع در دستور کار دانشکده ادبیات قرار گرفت. با این حال پیگیری‌های او تا دو سال با یک پاسخ واحد روبه‌رو می‌شد: «مشکل تأمین بودجه» در یکی از ملاقات هایی که با احمد فرهاد رئیس دانشگاه تهران داشت، فرهاد از او می‌پرسد: «به فرض که چنین مؤسسه‌ای تأسیس شود، کجا را می‌خواهید حفاری کنید؟» نگهبان هم در پاسخ می گوید: «در مملکتی مثل ایران که هزاران سال محل سکونت اقوام باستانی بوده، هر کجا حفاری شود نتیجه مطلوب خواهد داشت، حتی اگر همین اتاق کار شما به عمق کافی حفاری شود، اطمینان دارم که به آثاری برخورد خواهیم کرد.» بالاخره بعد از دو سال دانشگاه تهران، اساسنامه مؤسسه باستان‌شناسی را تصویب کرد. این مؤسسه در تابستان سال ۱۳۳۸ در محل دانشکده ادبیات شروع به کار کرد و قرار بر این بود که هزینه‌های آن از محل بودجه دانشکده ادبیات تأمین شود.

نخستین فعالیت پژوهشی این مؤسسه در پاییز همان سال انجام شد که کاوشی مشترک با هیأت حفاری مؤسسه شرق شناسی دانشگاه شیکاگو در کرمانشاه، شاه آباد و ماهیدشت بود که زیر نظر پروفسور رابرت بریدوود باستان‌شناس مطرح امریکایی انجام شد. مهم‌ترین اقدامی که در سال‌های ابتدایی در این مؤسسه صورت گرفت، انجام کاوش مشترک با اداره کل باستان‌شناسی در تپه‌های مارلیک (چراغعلی تپه) در رودبار بود. این کاوش‌ها در سال ۱۳۴۰ و بدون حضور باستان‌شناسان خارجی به سرپرستی عزت‌الله نگهبان رئیس مؤسسه باستان شناسی دانشگاه تهران انجام و منجر به کشف آثار و کسب اطلاعات ارزشمندی در مورد این منطقه شد. کاوش‌های مارلیک باعث شد بعد از سال‌ها دوباره نام ایران در محافل علمی و باستان‌شناسی دنیا مطرح شود. نگهبان و تیمی که با او همکاری داشتند، در کاوش‌های مارلیک با چالش‌های بسیاری روبه‌رو بودند که مواجهه و درگیری با حفاران غیرمجاز و قاچاقچیان آثار تاریخی که آن سال‌ها در منطقه گیلان و مازندران مشغول غارت تپه‌های باستانی بودند، تنها یکی از آنها بود. بعد از مارلیک، اداره کل باستان‌شناسی و مؤسسه باستان‌شناسی دانشگاه تهران، همکاری مشترک دیگری نیز در هفت تپه خوزستان شروع کردند. با هماهنگی نگهبان دانشجویان باستان‌شناسی برای گذراندن کارآموزی فنی در حفاری‌های هفت تپه شرکت می کردند. به مرور در سال‌های بعد گذراندن دروس عملی و شرکت در حفاری‌ها برای دانشجویان این رشته الزامی شد. البته در سال‌های ابتدایی حضور دانشجویان دختر در حفاری ممنوع بود، اما با تلاش‌های افرادی مثل فخری دانشپور پرور این راه برای حضور زنان علاقه‌مند به باستان‌شناسی هم هموار شد.

دکتر عزت الله نگهبان و جام زرین مارلیک

بریده جریده

تهیه و تنظیم: حسن مجیدی

یک طرح تاریخی در مجلس شورای ملی

قانون حوض

به موجب طرحی که امروز تقدیم مجلس شورای ملی شد، صاحبان اماکن و منازل موظفند برای حوض و منبع آب حفاظ درست کنند.

مقام مقدس مجلس شورای ملی

به‌طوری که خاطر آقایان نمایندگان محترم مستحضر است با توجه به آمارهای رسمی منتشره از طرف اداره پزشک قانونی، تلفات اطفال در نتیجه خفگی در حوض آب و استخر و آب انبار به میزان دهشت‌آوری افزایش یافته و تنها در خرداد ۱۳۳۸ تعداد تلفات اطفال در نتیجه خفگی در آب که به پزشک قانونی اعلام شده به ۳۱ نفر بالغ گردیده است. بدیهی است فوت این اطفال نه تنها ضایعه جبران‌ناپذیری نسبت به جمعیت کشور و نسل جدید است بلکه اکثرا موجب تاثرات شدید و اختلافات روحی در خانواده‌ها نیز می‌باشد و چون با مختصر توجهی که در پوشاندن و محفوظ داشتن حوض آب و استخر و غیره بعمل آید این خطر مرتفع می گردد. لذا امضاء کنندگان، ماده واحده زیر را تقدیم و تقاضای تصویب آن را می‌نمایند.

■ماده واحده

از تاریخ تصویب این قانون تا یک ماه به صاحبان اماکنی که دارای حوض آب و استخر و آب انبار و چاه می‌باشند مکلف هستند در تهیه حفاظ مناسب برای حوض و استخر و آب انبار و چاه اماکن خود به‌طوری که مانع سقوط و خفگی اطفال کمتر از پانزده سال بشود اقدام نمایند و در صورت تخلف به حبس تادیبی از یازده روز تا یک ماه محکوم می‌شوند و چنانچه منجر به خفگی طفلی شود، صاحب مسکن مشمول مجازات مندرجه در ماده ۱۷۷ قانون مجازات عمومی خواهد شد.

تبصره - مستأجرین اماکنی که حوض و استخر و چاه و آب انبار آنها فاقد حفاظ است پس از انقضاء یک ماه از تاریخ این قانون و عدم مبادرت مالک به تهیه حفاظ مکلف هستند با نظارت برزن مربوطه در تهیه حفاظ اقدام و مخارج آن را از بابت اجاره بها احتساب نمایند و در صورت مسامحه و وقوع جرم به‌عنوان معاون تعقیب خواهند شد.

وزارت دادگستری و کشور مأمور اجرای این قانون می‌باشند....

روزنامه کیهان - سه‌شنبه ۱۵ تیر ۱۳۳۸

اخطاریه شهربانی کل کشور

عابرین پیاده متخلف جلب و به دادگاه اعزام می‌شوند

با اینکه کراراً تذکر داده شده است متأسفانه اغلب عابرین پیاده به هیچ وجه رعایت مقررات عبور و مرور را که صرفاً به‌منظور حفظ جان اهالی محترم وضع گردید ننموده و بدون توجه به کثرت روزافزون وسایط نقلیه از سواره رو خیابان‌ها رفت و آمد می‌نمایند چون این رویه خالی از خطر نبوده و هر آن احتمال بروز حوادث ناگوار را دارد علیهذا در اجرای ماده ۲ آیین‌نامه راهنمایی و رانندگی بدین‌وسیله به کلیه عابرین پیاده اخطار می گردد از ایاب و ذهاب در سواره رو و عرض خیابانها و از محل‌های خط کشی شده خودداری نمایند و به مأموران انتظامی دستور داده شد از اول مردادماه چنانچه عابرین برخلاف مقررات رفتارنمایند تعقیب و به دادگاه اعزام دارند.انتظار دارد اهالی محترم پایتخت از لحاظ حفظ جان خویش در تمام مواقع حزم و احتیاط را معمول داشته و در این باره با پلیس همکاری نمایند.

شهربانی کل کشور

روزنامه اطلاعات - شنبه ۲۶ تیر ۱۳۳۸

۱۸ پمپ بنزین زیر پوشش های طاقی می رود

آغاز احداث جایگاه‌های جدید فروش بنزین

بزودی در ساختمان جایگاه‌های بنزین تهران تغییرات اساسی داده خواهد شد و هم‌اکنون ماکت پمپ‌های جدید آماده و برای ساختمان مهیا است. شرکت ملی نفت در نظر دارد دو جایگاه به‌عنوان نمونه در تهران احداث کند و از آن پس نیز پمپ‌های بنزین طبق نقشه تازه ساخته خواهد شد.نقشه جایگاه‌های جدید به وسیله آقای مهندس مقتدر و خانم مهندس آندرف طرح شده و چند ماه قبل در مسابقه‌ای که شرکت ملی نفت برای طرح این نقشه‌ها بین مهندسین ایرانی و خارجی طرح کرد، بین ۵۰۰ نفر برنده شده‌اند. در طرح این دو مهندس سعی شده که معماری قدیم ایران کاملاً محسوس باشد، بخصوص کوشیده‌اند صنعت کاشی‌سازی در این بناها نقش مهمی را بازی کند.پمپ‌ها زیر پوشش‌های طاقی که در حدود شش متر می‌باشد قرار دارد و ترتیبی در آن به کار رفته تا دو ردیف اتومبیل بتوانند جلوی هر پمپ توقف کند.در این ساختمان‌ها علاوه بر سرویس‌های تحویل بنزین قسمتی نیز برای نمایشگاه و فروش سایر مواد نفتی وجود دارد که به شکل زیبا و خاص شرقی بنا می گردد.ساختمان‌های جدید جایگاه تحویل بنزین سرویس‌هایی دارد که سایر احتیاجات اتومبیل‌ها از قبیل روغن و آب بدون معطلی تأمین می گردد.طبق آمار دقیقی که در دست می‌باشد مصرف روزانه بنزین در تهران متجاوز از ۸۰۰ هزار لیتر است که بیش از ۷۰۰ هزار لیتر آن مصرف اتومبیل‌ها و بقیه مصارف متفرقه است.در تهران ۱۸ جایگاه فروش بنزین دایر می‌باشد و روزانه بین یک هزار تا دو هزار اتومبیل و سایر وسایط نقلیه موتوری برای گرفتن بنزین و روغن و گازوئیل به پمپ‌های بنزین مراجعه می کنند.

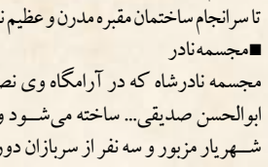
ضمنا با توجه به افزایش روزافزون وسایط نقلیه در تهران و ازدیاد مصرف مواد نفتی مخصوصاً سوخت اتومبیل‌ها، شرکت ملی نفت برنامه خاصی به‌منظور توسعه جایگاه‌های فروش اجرا می‌نماید و هم‌اکنون تصمیم دارد با توجه به افزایش احتیاجات پایتخت در چند نقطه دیگر تهران شروع به تأسیس جایگاه‌های مدرن و تازه بنماید.

روزنامه کیهان - یکشنبه ۳۰ تیر ۱۳۳۸

بحران در روزهای گرم تابستان ۱۳۳۸

یخ، بازار سیاه پیدا کرد

گرمای تهران روزبه روز شدت می‌یابد و صرفنظر از عده محدودی که به ییلاقات رفته‌اند یا قادرند در تهران در پناه کولر و یخچال آسایش خود را فراهم کنند، معمولاً اکثریت قریب به اتفاق مردم با خریدن چند کیلو یخ از شر گرمای کشنده قدری نجات پیدا می کنند.ظرف دو روز اخیر، یخ بازار سیاه پیدا کرده است ونرخ آن به بیش از چهار برابر نرخ اصلی رسیده است. کمبود و گرانی نرخ یخ در محلات دورافتاده و جنوب شهر بیشتر محسوس است. شب گذشته در خیابان گرگان یخ تا کیلویی ۶ ریال فروخته می‌شد.صاحبان کارخانجات یخ مصنوعی و مقامات شهرداری برای این گرانی دلایلی می آورند. از جمله دلایلی که اقامه می‌شود این است که یخ را قاچاق می کنند و به این منظور امروز شهرداری به کلیه پاسگاه‌های ژاندارمری نوشت از صدور یخ تهران به شهرستان‌ها جلوگیری کنند. مسئولین اتحادیه کارخانجات یخ مصنوعی نیز اظهار می‌دارند که چون به‌علت شدت گرما موتور کارخانه‌های یخ سازی گرم می کند، تولید یخ به نصف تقلیل یافته و در مقابل مصرف آن دو برابر شده است. مقامات شهرداری در مورد گرانی نرخ یخ اظهار می‌دارند که عاملین این بازار سیاه یخ کش‌ها هستند. چندی قبل صاحبان کارخانجات یخ مصنوعی در شهرداری کمیسیون کردند و قرار شد در تمام مدت تابستان قالب‌های ۲۴ کیلویی یخ را از قرار ۱۷ ریال در اختیار یخ کش‌ها بگذارند و اداره خواربار شهرداری نیز اخطار کرد اگر یخ را فروشندگان بیش از کیلویی یک ریال بفروشند دکه‌های آنها تعطیل خواهد شد ولی از همان اوایل تابستان مردم یخ را به دو برابر خریداری کردند. اکنون مغازه‌های یخ فروشی یخ را تا کیلویی ۵ ریال هم می‌فروشند و در مقابل اعتراض خریدار (البته اگر کسی جرأت کند) اظهار می‌دارند کمتر از یک پنجم سهمیه مقرر در اختیار آنها یخ می گذارند و آن هم به جای ۲۱ ریال ۳۳ ریال از آن می گیرند و از آن گذشته نصف قالب‌های یخ نیز خالی است.

روزنامه کیهان - سه‌شنبه ۱۸ تیر ۱۳۳۸

ابوالحسن صدیقی مجسمه بنا را می سازد

جسد نادر به آرامگاه جدید منتقل شد

شب پنجشنبه ۲۸ مرداد طی مراسم باشکوهی اسکلت نادرشاه افشار سردار و جهانگشای بزرگ ایران از محلی که در آنجا به امانت گذاشته شده بود به آرامگاه جدید که از هرحیث شایستگی نام این سردار نام آور ایرانی را دارد منتقل گردید. پیش از این مزار نادر در باغی منسوب به وی (باغ نادری) زیر سرپوش بنایی که به فرمان رضاشاه ساخته شده بود قرار داشت. با اینکه این بنا از گم شدن و نابودی مزار یک سردار نامی و تاریخی کشور ما مانع می‌شد، باز سزاوار چنین مرد نام‌آوری نبود تا اینکه شاهنشاه دو سال پیش انجمن حفظ آثار ملی را مأمور فرمودند آرامگاهی شایسته نام نادر در محل باغ نادری بنا کند....

در ابتدای شروع ساختمان مقبره جدید، جنازه را از محل خود خارج و به امانت در یکی از غرفه‌های صحن حضرت رضا(ع) گذاشتند و چون کار ساختمان آن به اتمام رسیده شب ۲۸ مرداد طی تشریفاتی جنازه را بار دیگر با حضور تیمسار فرج الله آق اولی، دکتر حسین خطیبی مدیر عامل شیر و خورشید سرخ، نمایندگان انجمن حفظ آثار ملی، رجال، معاریف و روحانیون خراسان به مکان جدید منتقل کردند و به خاک سپردند.

■آرامگاه قدیم

پس از قتل نادر آرامگاه باشکوهی برای وی در فضای باغ وسیعی در خیابان علیای مشهد بنا شد و جنازه این سردار بزرگ به آنجا حمل گردید و به خاک سپرده شد. ولی این مزار در زمان ناصرالدین شاه قاجار ویران و باغ آن را غصب کردند و سال‌ها بر این تصرف گذشت و در جایی که مزار نادر بود چند کاروانسرا و خانه بنا گردید تا زمانی که احمد قوام‌السلطنه والی خراسان شد. وی قسمتی از باغ نادری را از چنگ غاصبین بیرون آورد و در محل آرامگاه که ویرانه و درهم ریخته بود چند اتاق بنا شد ولی بار دیگر این اتاق‌ها را عده‌ای تصرف کردند و روزگاری هم این باغ تبدیل به یک کافه بزرگ شد. بعدها این اتاق‌ها به کتابخانه فرهنگ تخصیص داده شد ولی بار دیگر از سال ۱۳۲۰ به بعد این عمارت رو به ویرانی گذاشت و اتاق‌های کتابخانه دوباره به‌صورت مخروبه درآمد و چون بیم فروریختگی آن می‌رفت کتابخانه به جای دیگری منتقل گردید تا سرانجام ساختمان مقبره مدرن و عظیم نادر آغاز گردید.

■مجسمه نادر

مجسمه نادرشاه که در آرامگاه وی نصب خواهد شد، بوسیله استاد ابوالحسن صدیقی... ساخته می‌شود و مشتمل است بر پیکر سواره شهریار مزبور و سه نفر از سربازان دوره افشار در حالی که پیاده و با حالت‌های مختلف در کنار مجسمه نادر ایستاده‌اند....

روزنامه کیهان - شنبه ۳۰ مرداد ۱۳۳۸

روز شمار

گردآوری: محمد گرشاسبی

۱۳۳۸ شهریور — 1959

۳ فروردین
عبدالکریم قاسم، نظامی چپگرای عراقی که به‌تازگی علیه رژیم سلطنتی حاکم بر این کشور کودتا کرده بود، خروج عراق را از پیمان بغداد [پیمان مشترک با ایران و ترکیه] اعلام کرد. ۵ ماه بعد نام این پیمان به سازمان پیمان مرکزی (سنتو) تغییر یافت.

۴ اردیبهشت
وزارت امور خارجه ایران به پروازهای غیرمجاز ۶ فروند هواپیمای جت شوروی بر فراز گیلان اعتراض کرد.

۲۶ اردیبهشت
سروان کاظم عطیفه رئیس کلانتری ۱۱ تهران با ضربات کارد یک مهاجم مسلح به قتل رسید.

۶ تیر
قانون تأسیس دانشکده افسری به تصویب مجلس شورای ملی رسید و نام آموزشگاه عالی شهربانی به دانشکده پلیس تغییر کرد.

۲۸ مرداد
کارخانه برق ۵۰ هزار کیلو واتی برق آلستوم تهران افتتاح شد.

۹ شهریور
چاه شماره ۲۴ گچساران که از بزرگ‌ترین چاه‌های نفت جهان است به بهره‌برداری رسید. محصول این چاه، روزانه ۷۳۰۰ بشکه است.

۲۹ شهریور
«نیکلای پکوف» سفیر شوروی پس از ۶ ماه با پیام «خروشچف» وارد تهران شد. روابط دو کشور از زمان انعقاد پیمان نظامی ایران و امریکا در ۹ آبان سال ۱۳۳۶ تیره بود.

۱۵ اردیبهشت
محمدرضا پهلوی شاه در ضیافت رسمی کاخ باکینگهام انگلیس اظهار داشت: انگلستان در سال‌های جنگ دوم جهانی تنها کشوری بود که مشعل آزادی را در برابر تجاوزگران فروزان نگه‌داشت.

۲۵ خرداد
مهندس محمد علوی عضو کمیته مرکزی حزب توده تیرباران شد.

۲۸ تیر
ایران به عضویت کنگره‌بین‌المللی نویسندگان‌پذیرفته شد.

۸ شهریور
حفاری اولین چاه شرکت نفت ایران و ایتالیا موسوم به «سیریپ» آغاز شد. این اولین چاهی بود که در فلات قاره ایران در خلیج فارس حفر می‌شد.

۲۷ فروردین
در شهرآورد پایتخت بین تاج و شاهین که در چارچوب جام حذفی تهران برگزار شد دو تیم به تساوی ۲ بر ۲ رضایت دادند. دو هفته بعد این دیدار تکرار شد و دو تیم به تساوی بدون گل رسیدند. در نهایت ۲۵ اردیبهشت تاج با ۲ گل از سد شاهین گذشت و قهرمان جام حذفی تهران شد.

۲۷ شهریور
جواهر لعل نهرو نخست‌وزیر هند به اتفاق دخترش ایندیرا گاندی برای دیداری ۴ روزه از ایران وارد تهران شدند.